

Tillsynsrapport små verkstäder 2019



Innehåll

Sammanfattning	2
1 Beskrivning av tillsynen	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Syfte och mål under år 2019	4
1.3 Genomförande och metod	4
1.4 Deltagare i tillsynen	5
1.5 Avgifter	5
2 Resultat från tillsynen	5
Tabell 1. Besökta verksamheter och resultat	7
Tabell 2. Jämförelse av resultat från olika tillsynsår	9
3 Slutsatser och åtgärder	9

Sammanfattning

Miljöförvaltningen har under 2019 bedrivit tillsyn över små verkstäder. Till denna kategori räknas exempelvis fordonsverkstäder, små fordonstvättar, mekaniska verkstäder, däckverkstäder och maskinuthyrningsfirmor. De små verkstäderna är inte anmälningspliktiga enligt miljöbalken.

Antalet små verkstäder i Stockholm uppskattas uppgå till ungefär 500. Totalt sett har tillsynen under år 2019 omfattat 74 verksamheter. Tillsynens fokus har legat på avfalls- och kemikaliehanteringen, vilket också fastställdes i 2019 års tillsynsplan. Företag med lösningsmedelsförbrukning, fordonstvätt eller där klagomål förekommit har prioriterats. Vidare har tillsynen också omfattat tolv fastighetsägare som uppgetts ha ansvar för oljeavskiljare kopplade till de inspekterade verkstäderna. Förfrågningar om ansvar, redovisning av tömning etc. ställs normalt via brev eller e-post.

Inom ramen för småverkstadstillsynen utfördes under 2019 ett mindre projekt avseende däckverkstäder tillsammans med Stockholm vatten och avfall (SVOA). Inom projektet besöktes tio däckverkstäder som utför däcktvätt. Provtagning (före och efter rening) utfördes vid fyra av dessa. Syftet med projektet var bland annat att undersöka om däcktvättar kan vara en källa till den oktylfenol som mäts upp i inkommande vatten till reningsverken. Provtagningarna visar att spillvattnet från däcktvättar innehåller höga halter av många av de metaller, inklusive antimon och volfram, som förknippas med både bilvård och trafikdagvatten. I alla proverna påvisades också oktylfenol och andra fenoler i varierande koncentrationer. Rening på plats hos verksamhetsutövarna reducerar halterna av metaller, suspenderat material och oktylfenol märkbart. När det gäller oktylfenol kunde inte denna begränsade studie ge några tydliga resultat. En separat rapport om projektet med däcktvättar ges ut av SVOA och bifogas denna

verkstadsrapport. SVOA betraktar utsläppen från tvätt av fyra däck som likvärdigt med tvätt av ett fordon. Miljöförvaltningen kommer som ett resultat av projektet även fortsättningsvis att besöka däckverkstäder.

Det kan antas att mycket metaller och oktylfenol från däcken följer med trafikdagvattnet. Det är därför viktigt att även jobba med rening av dessa flöden men den typen av åtgärder kan inte lösas av de enskilda verksamheterna.

Drygt 20 (24) nya företag har påträffats och det konstateras även att 12 verksamheter hade upphört och de kunde avregistreras ur förvaltningens ärendehanteringssystem.

De noterade bristerna var:

- Behållare med farligt avfall saknar märkning om innehåll, 16 % (brister hos 12 av 73 besökta verksamheter)
- Kemikalier förvaras så att det finns risk för att spill/läckage når avlopps- eller dagvattenbrunn eller oskyddad mark, 5 %
- Farligt avfall förvaras så att det finns risk för att spill/läckage når avlopps- eller dagvattenbrunn eller oskyddad mark, 4 %

Hos de verkstäder som har oljeavskiljare upptäcktes att 14 % av avskiljarna inte sköttes på rätt sätt. Ofta uppstår brister på grund av oklarheter kring ansvarsfördelning mellan verkstad och fastighetsägare gjort att avskiljaren inte tömts på flera år eller att larmet inte kontrollerats, alternativt helt saknas.

Många av bristerna rättas till direkt vid inspektionen eller så redovisar verksamhetsutövarna sina åtgärder genom exempelvis fotografier som skickas in via e-post. Handläggningen avslutas när bristerna är åtgärdade.

De verksamheter som ingått i tidigare års tillsynsinsatser (45 st) har generellt bättre kunskap om hantering av kemikalier och avfall än de som aldrig tidigare inspekterats. Verksamheter som inte tidigare har inspekterats har ofta allvarligare brister än de som fått tillsyn. Jämförelser mellan åren ska dock göras med försiktighet då olika verksamheter besöks varje år men den generella trenden under de senaste två åren är att antalet konstaterade brister stadigt sjunker. Den sammantagna bedömningen är att regelbunden tillsyn med platsbesök är nödvändig för att minska risken för påverkan på miljön.

Målsättningen för år 2019 var att besöka 70 - 90 små verkstäder och 73 inspektioner genomfördes. I miljöförvaltningens planering är tillsynsintervallet för en verkstad ungefär 5-6 år. Detta tillsynsintervall är lämpligt för mindre verksamheter.

Som ett resultat av rapportens slutsatser kommer små verkstäder att vara ett fortsatt prioriterat tillsynsområde. Miljöförvaltningen kommer även fortsättningsvis att utöva tillsyn över däckverkstäder som utför däcktvätt.

1 Beskrivning av tillsynen

1.1 Bakgrund

Stockholm har uppskattningsvis ca 500 små verkstäder. Det rör sig om mestadels mekaniska verkstäder och fordonsverkstäder. Målsättningen är att dessa ska få ett tillsynsbesök ungefär vart femte år. För att klara det är målsättningen att göra 70 - 90 inspektioner årligen. Tillsynen är en del av förvaltningens löpande kontroll av miljöfarlig verksamhet och en fortsättning på tidigare års tillsynsinsatser riktade mot små verkstäder.

1.2 Syfte och mål under år 2019

- Kontrollera att miljöbalkens bestämmelser följs på mindre verkstäder med tonvikt på farligt avfall och kemikalier.
- Förbättra egenkontrollen för hantering och förvaring av farligt avfall och kemikalier genom att inspektera och dela ut skriftlig information. På så sätt kan riskerna för utsläpp till luft, mark och vatten minska.
- Granska lösningsmedelshantering hos små verkstäder som utför lackering.
- Fortsatt inventering för att hitta tidigare okända verksamheter och uppdatera förvaltningens ärendehanteringssystem Ecos med dessa. På motsvarande sätt ta bort små verkstäder vars verksamhet upphört.
- Säkerställa likabehandling av branschens verksamhetsutövare genom att kontrollera att klassningen för fast avgift respektive timavgift är korrekt.
- Utföra tillsyn på ett urval däckverkstäder samt tillsammans med SVOA genomföra provtagning på utgående vatten från några däcktvättar.

1.3 Genomförande och metod

Tillsynen under 2019 har inte varit inriktad på något speciellt geografiskt område. Företag med lösningsmedelsförbrukning, fordonstvätt och verksamheter där klagomål förekommit har prioriterats. Urvalet grundas på bedömningen att den typen av verksamheter har, eller riskera ha, störst miljöpåverkan. Verksamheter som ligger i anslutning till dessa objekt har också besökts. Tillsyn har också bedrivs mot fastighetsägare som haft ansvar för oljeavskiljare kopplade till de inspekterade verkstäderna.

Inspektionerna genomfördes som såväl oanmälda som förannmälda besök och tillsynen har utgått från en checklista. Nya verksamheter upptäcktes genom dörrknackning, sökningar på nätet (däribland Eniro.se och Reco.se), tips från allmänheten och andra verksamhetsutövare. Efter genomgång av verksamheten presenterades resultatet för platsansvarige och eventuella åtgärder av brister diskuterades. Inspektionsprotokoll har skickats eller lämnats på plats vid varje besök där en fullständig inspektion kunde genomföras. Verksamheter med förannonserade inspektioner får ta del av förvaltningens checklista och kan då i förväg se vilka frågor som kommer att tas upp.

Totalt sett har tillsynen omfattat 86 verksamhetsutövare. Fullständiga inspektioner genomfördes på 73 verksamheter.

1.4 Deltagare i tillsynen

Tillsynen har genomförts av Anna Vestman och Ronny Enmark på avdelningen Plan och miljö, miljöförvaltningen.

1.5 Avgifter

Tillsynen finansieras med timavgifter. Normalt sett tar det ca tre timmar att handlägga ett ärende där en verkstad inspekteras. För verksamheter med brister som kräver uppföljande kontakter och mer nedlagd tid blir avgiften således större än för verksamheter som har god ordning.

2 Resultat från tillsynen

Storleken på verksamheterna inom tillsynen har varierat mellan en och fem anställda. Samtliga verksamheter hanterar, i varierande omfattning, kemikalier och/eller farligt avfall.

Drygt 20 nya företag har påträffats som miljöförvaltningen inte tidigare besökt. Det konstaterades även att ett 10-tal företag har upphört och de kunde avregistreras i förvaltningens ärendehanteringssystem. Det går åt mycket tid till registervården och det är därför en betydande del av den sammantagna tiden för branschen. I och med att verksamheterna inte behöver anmäla när de lägger ner/flyttar, är det upp till miljöförvaltningen att se till att registret så långt möjligt speglar verkligheten.

Ett av syftena med tillsynen är att säkerställa att företag med samma verksamhet och med samma omfattning behandlas lika. Det innebär bl.a. att förvaltningen försöker fånga upp företag vars verksamhet ska omfattas av fast årlig avgift enligt miljöbalkstaxan. Som ett resultat av 2019 års tillsyn kommer fem av verksamheterna att omfattas av fast årlig avgift.

De flesta verksamheter, 59 stycken, som besöktes under året är bil-/fordonsverkstäder. Sex företag har tvätt/rekonditionering som huvudverksamhet. De som utför färre än 2000 biltvättar/år är inte aktuella för fast årlig avgift. Lackering utförs av fyra verksamheter.

De vanligaste bristen var att behållare med farligt avfall saknade märkning om vad de innehåller. Märkning av det farliga avfallet är oftast enkelt åtgärdat och kan ofta ske under besöket. 16 % av verksamheterna fick anmärkning om detta.

Hos de verkstäder som har oljeavskiljare upptäcktes att 14 % av avskiljarna inte sköttes på rätt sätt. Ofta bestod bristen i att avskiljaren inte tömtes på flera år eller att larmet inte kontrollerats eller helt saknas. I flera fall berodde bristerna på oklar ansvarsfördelning mellan verkstad och fastighetsägare om vem som ska sköta oljeavskiljaren. Förvaltningen har öppnat tolv ärenden gentemot fastighetsägare där verkstadsföretagen uppgivit att ansvaret för oljeavskiljaren inte ligger på dem själva.

Den allvarligaste bristen som noterades under 2019 års tillsyn var en rekondfirma som utförde biltvättar trots att det i praktiken saknades en oljeavskiljare kopplad till utgående vatten. Ansvaret låg hos fastighetsägaren som efter inspektionen har låtit installera en oljeavskiljare.

Förvaltningens uppfattning är att det inte har någon större betydelse för andelen noterade brister om verksamheterna i förväg får ta del av checklistan som inspektören använder vid tillsynen. Många har inte läst det informationsmaterial som skickats ut.

Många av bristerna är avhjälpna när denna rapport skrivs. Verksamhetsutövarna har informerats om sitt ansvar för sin verksamhet genom egenkontroll.

Resultatet av 2019 års tillsyn finns sammanställt i tabell 1. Markeringen X innebär att verksamheten fått ett påpekande eller en anmärkning under aktuell rubrik.

I tabell 2 finns en sammanställning av resultaten från åtta års tillsyn av små verkstäder, resultatet för år 2017 har, till skillnad från övriga år, inkluderat både lindrigare och allvarligare brister. I och med att det är olika verksamheter som besöks är det inte möjligt/lämpligt att dra några långtgående slutsatser baserat på dessa åtta års resultat men den generella trenden de senaste två åren är att antalet brister stadigt sjunker.

Tabell 1. Besökta verksamheter och resultat

Objektsnamn	Brister i märkning av farligt avfall	Brister i förvaring av farligt avfall	Brister i förvaring av kemikalier	Brister i skötsel av oljeavskiljare	Ansvar för skötsel av oljeavskiljare
Rinkeby bilvård center					VU
Anto's bilservice					FÄ
Görans mekaniska					
Spånga autoservice	X				
Abeko					VU
Stavdal Lunda					VU
Svarsvik					VU
Boulder Maskin					VU
Challenge Car Center				X	VU
AZE Bil & Motor	X				FÄ
Fredhälls bilservice					FÄ
Fredhälls bilverkstad	X				VU
Geomek					VU
Rosborgs däck & bilservice	X				
WRR Motor					
Vinstaverksta'n	X		X		FÄ
Vinsta bilservice/Mekonomen					FÄ
Skarpnäcks bilservice					VU
Stockholms Bil					VU
Vianor Spånga					VU
Sätra Bilskadecenter/Mekonomen					FÄ
Stavdal Sätra					FÄ
GW Engineering					VU
Sedells bilservice/Mekonomen					VU
Caar					Annan
Shivan bilverkstad			X		FÄ
D.N.L bilverkstad					
Spånga biltvätt			X	X	FÄ
Min Bilverkstad					
Vianor Kista					Annan
Mek.nu	X				
Slotts Däck & Bilservice					VU
El Maco Bilteknik	X				FÄ
Alex Däck & Bilservice	X			X	FÄ
Kindwalls skadecenter söder					VU
Svenska Avgasrör					FÄ
Hälde Maskiner					

Objektsnamn	Brister i märkning av farligt avfall	Brister i förvaring av farligt avfall	Brister i förvaring av kemikalier	Brister i skötsel av oljeavskiljare	Ansvar för skötsel av oljeavskiljare
Automek/Däckonline					
Gnistproduktion					
Veho Bil					VU
Sjölin & Hagström Motor					FÄ
Din Bil Kista (Audi-center)					VU
pierre Billackering (ej besökt än)	X				
Team Rekond					FÄ
Cramo Söder					
Lilith Communications	X				Annan
Kungsholmens auto center					FÄ
Stockholm Limousine Service					VU
Air Cond Center					FÄ
OKQ8 HK Tvätt					FÄ
Cramo Kungsholmen					VU
Auto-Glans					FÄ
Autorisma					VU
AM Bilvård & Service	X	X	X	X	VU
Stockholms Bilvård				X	VU
Autotjänst E Vogel				X	VU
Vasa Bilservice					VU
Din City Service				X	VU
Birger Jarls bilverkstad	X	X			VU
Original bilvård					VU
Tranebergs bilverkstad				X	Oklart
Storent		X			VU
Galjonbil					VU
TN Bilservice					FÄ
Turebergs gummiverkstad					VU
DäckEtt					FÄ
Gummicentralen i Vällingby					FÄ
Euromaster Älvsjö					Annan
Däckspecialen					
Skanstulls däck					FÄ
Däckson					
Däckforum					
Däckia/Sköndals däck					
Örby Gummi					

Tabell 2. Jämförelse av resultat från olika tillsynsår

Tillsynsår	Brister i märkning av farligt avfall (%)	Brister i förvaring av farligt avfall (%)	Brister i förvaring av kemikalier (%)	Brister i skötsel av oljeavskiljare (%)
2010	35	21	40	20
2011	42	15	37	29
2012	17	10	10	29
2014	35	15	17	25
2015	33	12	20	38
2016	14	2	9	25
2017	32	23	36	39
2018	28	14	20	26
2019	16	5	4	14

* för 2017 har både lindrigare och allvarigare brister tagits med i resultatet

3 Slutsatser och åtgärder

Verksamheterna som besökts är i de flesta fall små men alla hanterar kemikalier och farligt avfall. Vissa har brister i sin hantering av kemikalier, farligt avfall samt skötseln av oljeavskiljaren. Egenkontrollen är i dessa fall otillräcklig men bristerna i egenkontrollen och i hantering/förvaring är i de flesta fall enkla att rätta till.

Brister i skötseln av oljeavskiljarna beror ofta på att den som driver verkstaden inte varit medveten om att ansvaret vilat på verksamheten. De har trott att fastighetsägaren skött detta eller så har hyresavtalen varit otydligt skrivna. Många industrifastigheter byter ofta ägare. Överlämning av dokumentation från gamla ägarna till de nya ägarna, gällande exempelvis fastighetens oljeavskiljare, sköts i vissa fall mycket dåligt.

Förvaltningens uppfattning är också att en del fastighetsägare har stora brister i kunskapen om sina skyldigheter enligt miljöbalken. Det gäller såväl privat- som kommunalägda fastigheter. Det här problemet är inte unikt för småverkstadsbranschen utan även större verksamheter har ofta dålig kunskap om hur deras oljeavskiljare och eventuella kompletterande reningssystem är kopplade och fungerar.

Tillsynen leder till att många brister avhjälpas och därmed minskar riskerna för påverkan på mark, luft och vatten i Stockholm. Som exempel kan nämnas att flera verksamheter/fastighetsägare tecknat avtal för regelbunden tömning av oljeavskiljarna eller installerat nivåalarm till dem tack vare miljöförvaltningens tillsyn.

Det är oklart hur stora mängder kemikalier och farligt avfall som verkstäderna i Stockholm tillsammans hanterar årligen, men det är betydande mängder. Riskerna för påverkan på miljön genom läckage och andra utsläpp är stor. För att förebygga detta måste förvaringen ske på ett betryggande sätt.

Fler än hälften (61 %) av de besökta verksamheterna har ingått i tidigare års tillsynsinsatser. Förvaltningen har kunnat se att kunskapen om hur kemikalier och avfall ska hanteras, överlag var lite bättre där än hos de som inte inspekterats tidigare. Det ska dock påpekas att även många av de ”gamla” verksamheterna har brister. Allvarligast brister kan dock ses hos de verksamheter som aldrig besökts tidigare. Många av verkstäderna, främst bilverkstäder, är små och konjunktur känsliga företag. Det gör att den information som tillsynsmyndigheten kan bidra med vid en inspektion ofta försvinner vid ägarbyte. Regelbunden tillsyn med platsbesök är därför nödvändiga för att minska risken för påverkan på miljön.

I tabell 2 redovisas en jämförelse av resultaten från åtta tillsynsår. (År 2015 sammanställdes inte småverkstadstillsynen i en rapport pga. andra prioriteringar). Jämförelsen visar att resultaten varierar mellan åren, vilket är helt naturligt eftersom det är olika verksamheter som besökts. Sammansättningen av verksamheter har också varierat mellan tillsynsåren. Tendensen har dock varit att de flesta bristerna minskat sedan 2010. I siffrorna för år 2017 har, till skillnad från tidigare och efterföljande år, samtliga typer av brister (både ”påpekanden” och ”anmärkningar”) tagits med i redovisningen, vilket gör att siffrorna inte är helt jämförbara.

Antalet verkstäder i Stockholm som inte inspekterats de senaste åren är fortfarande stort och därför kommer motsvarande tillsyn att bedrivas även i fortsättningen. Målsättningen är att ca 70-90 små verksamheter ska besökas per år vilket gör att tillsynsintervallet för en verkstad blir ungefär 5-6 år. Detta tillsynsintervall är lämpligt för mindre verksamheter.

Resultatet från denna tillsynsinsats delges deltagande verksamheter, SVOA samt branschföreningar som Motorbranschens riksförbund, Sveriges Fordonsverkstäders Förening, Motormännens Riksförbund, Däckspecialisternas Riksförbund och Däckbranschen Sverige.